

ברית מילה בלייזר

ראשי פרקים

הקדמה

א. הצגת המציאות והבעיות ההלכתיות

1. הלייזר הכירורגי

2. יתרונות הלייזר הכירורגי בברית מילה

3. מילה בלייזר - הבעיות ההלכתיות

ב. בכל מלין

1. במה מותר למול

2. כח גברא במילה

3. נהגו ישראל למול בסכין

ג. דם הברית

סיכום

הקדמה

עבודה זאת נכתבה בעקבות דיון על מקרה של ילד, שלא נימול, עקב בעיות קרישת דם. אחרי דיון בין הרופאים לבין מספר רבנים הוחלט למול אותו באמצעות לייזר¹, ועל-ידי כך סולק הסיכון הנובע מאי קרישת הדם. עד ימינו, מקרים אלו, בהם נשקפה סכנת חיים בעקבות ברית המילה, נכללו בקטגוריה של "יתינוק שמתו אחיו מחמת מילה", ולכן לא מלו אותם כלל². בעקבות מקרה זה, החלטתי לנסות ולברר את דעת ההלכה על ביצוע ברית מילה בלייזר.

א. הצגת המציאות והבעיות ההלכתיות

1. הלייזר הכירורגי

הלייזר הכירורגי הינו מכשיר המשמש את הרופא המנתח במקום סכין הניתוח (סקלפל בלעז). המנתח מחזיק בידו מעין עיפרון (יותר עבה ויותר ארוך מעיפרון רגיל, כאשר בקצהו נראית קרן אור אדומה, המסמנת את קרן הלייזר שאינה נראית לעין) איתו הוא חותך. קרן הלייזר חותכת וצורבת ע"י אנרגיית חום. בזמן

1. מן הראוי לציין, שאת הפרטים הרפואיים, ואת הפרטים הסכניים לגבי מכשיר הלייזר, שעל-פיהם נכתבה עבודה זאת, קיבלתי מאבי מורי, ד"ר ש. ולפיש - מומחה בכירורגיה קולורקטלית ובלייזר כירורגי בביה"ח סורוקה בבאר-שבע, מרצה בכיר בפקולטה לרפואה של אוני' בן-גוריון, ומוהל מוסמך ע"י הרבנות הראשית לישראל.

2. בהלכה נפסק (שו"ע י"ד סי' רסג) לגבי השאלה של מילת חולה, שלא מליס חולה אלא ממתינים לו עד שיתרפא. בנוגע למקרה של "מתו אחיו מחמת מילה" נפסק, שממתינים לו עד שיגדל ויתחזק כחוו. בפועל לגבי חולי המופליה, בדי"כ לא מלו אותם משום הסכנה שיש בברית לחולה כזה (המקרים היחידים שבהם מלו חולי המופליה היו כאשר ניתן היה לבצע את הברית ללא סיכון, בעזרת חומרי קרישה).

השימוש בלייזר על המנתה: להפעיל לחץ קל על הריקמה המטופלת על-מנת לחתוך אותה. כמו כן, המנתה לוחץ על דוושה (בעזרת רגלו) כל זמן החיתוך והצריבה.

תוך כדי החיתוך נצרכים ונסגרים כלי הדם שבאזור הנחתך, וכך נמנע דימום באותו אזור. החיתוך ע"י הלייזר הכירורגי הינו מאד עדין ומאד מדוייק, והוא יוצר צריבה קלה, יחסית, של מקום החיתוך, עובדה המקלה על ריפוי הפצע לאחר מכן. יש להוסיף, כי קרן הלייזר מזיקה לרשתית העין, ולכן על המפעיל ללבוש משקפי מגן.

2. יתרונות הלייזר הכירורגי בברית מילה

רוב רובם של הסיבוכים הרפואיים, הנגרמים בעקבות ברית מילה, נובעים מדימומים לאחר הברית. קרן הלייזר מונעת דימום של מקום הברית ע"י צריבת כלי הדם, וכך מונעת את אותו סיבוך שכחת.

כמו כן, ברית מילה, שנעשתה בעזרת לייזר, מתרפאת יותר מהר וביתר קלות מאשר פצע רגיל, הנוצר ע"י חיתוך בסכין. יש להעיר, שברית מילה הנעשית בלייזר ודאי לא מסוכנת יותר מברית מילה, הנעשית בסכין, ואפילו לחולי המופיליה (בעיות קרישת דם) אין היא מסוכנת יותר מברית רגילה לתינוק בריא.

3. מילה בלייזר - הבעיות ההלכתיות

הרב יצחק יעקב וייס בשו"ת 'מנחת יצחק' (חלק ח' סי' פט. יעו"י שם) מעלה את השאלה ביחס למילה בלייזר. בעקבות דבריו ובעקבות התאור שלנו כאן, עולות שתי בעיות עיקריות לגבי מילה בלייזר:

(א) במה מותר לבצע ברית מילה, והאם לייזר כלול בגדר זה?
 (ב) האם צריך שיהיה דם בברית המילה? (הלייזר צורב את כלי הדם, וע"י כך מונע דימום).

ב. בכל מלין

1. במה מותר למורל

המקור ההלכתי לימכשירי המילה מעורפל מאד. המקור הראשון לימכשירי שבו מלין הוא התני"ך. בתני"ך מופיעים פעמיים מכשירי מילה:

(א) אצל ציפורה (שמות ד.כה) כתוב: "ותקח צפורה צר ותכרת את ערלת בנה..."
 (ב) אצל יהושע בגלגל (יהושע ה.ג) כתוב: "ויעש לו יהושע חרבות צרים וימל את בני ישראל..."

המקור הבא לגבי מכשיר המילה הינו מדברי התנאים, וגם הוא לא מתייחס ישירות לענייננו, אלא רק אגב הלכות שבת. המשנה במסכת שבת פרק ר"א דמילה (פ"ט מ"א) אומרת:

ר"א אומר: אם לא הביא כלי מע"ש מביאו בשבת ... ועוד אמר ר"א:
 כורתים עצים לעשות פחמים לעשות כרזל".

מסביר רש"י על אתר (ד"ה ר"א אומר): "כלי - איזמל למול את התינוק". ראייה לדברי רש"י ניתן להביא מהגמ' שם (עמ' ב') המביאה סיפור בשם ריש לקיש בשם ר' יהודה הנשיא, שפעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מע"ש. הירושלמי (שבת פ"ט ה"ז) מזכיר את הסכין כמכשיר המשמש למילה. ממקורות אלו נראה, שהשתמשו בסכין או באיזמל, וכנראה בשל ברזל, כדי למול. אולם מקורות אלה אינם דנים בשאלה ההלכתית, מהו המכשיר שבו מותר למול. מקורות אלה, לכאורה, מנוגדים לתנ"ך, שבו בצורה עקבית השתמשו בצור לצורך מילה. הגמ' במסכת חולין (סז:) כותבת:

תנא חמישה דברים נאמרו בקרומית של קנה, אין שוחטים בה ואין מלין בה...

כותב רש"י שם (ד"ה ה' דברים):

כולהו משום, שכשדוחקין אותם, קיסמין ניתזין ומפרשים הימנה, ואיכא סכנתא במילה שלא תנקוב הגיד ומשוי ליה כרות שפכה ... מהגמ' שם לא ניתן לברר במה מותר למול, אולם ניתן לומר, שאסור למול בדבר, שעלול להזיק לנימול. מקור נוסף מתקופת הגאונים אומר, שיש חילוף מנהגים בין בבל לא"י לגבי השאלה, במה מליס³ "בני בבל מוהלין בתער ובני א"י בסכין". על-פי פירושו של לוי נראה שתער פירושו מספריים. הראשון שמתייחס בצורה ישירה לשאלה ההלכתית מהו המכשיר המותר לשימוש לצורך מילה הינו הרמב"ם. כותב הרמב"ם בפרק ב' מהלכות מילה הלכה א':

...ובכל מלין, ואפילו בצור ובזכוכית וכל דבר שכורת, ולא ימול בקרומית של קנה מפני הסכנה, ומצוה מן המוכחר למול בכרזל, בין בסכין בין במספריים, ונהגו כל ישראל בסכין.

הטור ובעקבותיו השו"ע פסקו את דברי הרמב"ם להלכה (יו"ד סי' רסד סעי' ב). היוצא מדברינו, שמותר למול בכל דבר שחותך, וממילא גם בלייזר, ובלבד שלא יסכן את התינוק.

2. כח גבורא במילה

בשו"ת 'מנחת יצחק', בדיון על מילה בלייזר (ח"ה סימן פ"ט), מביא הרב יצחק יעקב וייס זצ"ל את ה'אמרי יושר' (ח"ב סי' ק"מ אות ג') שכותב (בענין מילה ע"י סם):

ונהי דגוף המילה אי אפשר ע"י סם דלשון "המול" משמע כריתה ביד או בסכין ולא בסם, שיכרת ממילא ע"י משיחת הסם. ועי' יו"ד סי' רס"ג דבכל מוהלין בצור ובזכוכית וכל דבר הכורת ומשמע בסם לא. ועי' קידושין כ"א (ע"ב) מאי מיעט מיעט סם, וברש"י שם שלא יתן סם על אזנו וינקבה דהא ל"ד למרצע שאינו נוקב מכח אדם אלא מאליו.

3. מופיע בישי"ש אחרי מסכת ב"ק אות מ"ה. וכן בספר "אוצר חילוף מנהגים" לדר' ב.מ. לוי' עמ'

מתוך דבריו של האמרי יושר' מסיק בעל הימנחת יצחקי שמילה בסם לא כשרה משום שצריך שהמילה תעשה ע"י כוחו של האדם. בעקבות דברים אלו מעלה הימנחת יצחקי ספק לגבי כשרות המילה בלייזר כיוון שהקרן היא החותכת ולא כוחו של האדם.⁴

לכאורה, נראה לומר, שדברי הימנחת יצחקי לא שייכים במציאות שלנו, שהרי בזמן הברית בלייזר על המנתח להפעיל לחץ על מכשיר הלייזר בכדי שהוא יחתוך, ובלי לחץ זה אין הלייזר חותך כלל (רק צורב), והרי יש כאן כח גברא, וממילא יהיה מותר למול בלייזר.

אולם, ניתן עדין להקשות על ענייננו: במקרה שהמכשיר הוא קרן לייזר, הרי יש בו כח לחתוך מצד עצמו (אנרגיה של חום), ולא רק כוחו של האדם הוא החותך. אולי נאמר, במקרה זה בו יש שיתוף כוחות בין המכשיר לבין האדם, שאין זה נקרא כוחו של האדם, ויהיה אסור למול בו.

על מנת לפתור את הבעיה, ניתן, לכאורה, להביא ראיה מסוגית "אשו משום חיצוי ואשו משום ממונו". הגמ' במסכת ב"ק (כב.) דנה לגבי מקרה של כלב שלקח גחלת, והניח אותה בשדה של אדם זר, והאש התפשטה. בסוגיא שם רואים, שאפילו מי שסובר, כי האש היא מדין ממון, ולכן על ניזקה חייב בעל האש (הגחלת), על מקום הנחת הגחלת, הוא מודה, שמתחייב בעל הכלב, כי זה כוחו של הכלב. ניתן להסיק מכאן, שכאשר ישנו שיתוף בין כח של גוף פעיל ובין כח טבעי אזי הפעולה מתייחסת לגוף הפעיל (בסוגיה הנידונה - הכלב).

ניתן להביא עוד ראיה מסוגיית "השיך בו את הנחש". הגמ' בב"ק (כג.) מביאה מחלוקת לגבי מקרה שאדם לקח נחש והצמיד אותו לאדם אחר, והנחש הכישו. הגמ' מסבירה, שהמחלוקת היא לגבי המציאות של הנחש: לפי מ"ד אחד "ארס נחש בין שינוי הוא עומד", דהיינו שהארס קיים כל הזמן בשן, וברגע שהאדם גורם לנחש להכיש הרי זה כמו פעולה אוטומטית הנובעת ישירות מכוחו של האדם ולכן האחריות היא על האדם, לעומתו מסביר המ"ד השני ש"ארס נחש מעצמו הוא מקיא", דהיינו שחייבת להיות בזמן ההכשה עוד פעולה רצונית של הנחש על מנת להכיש ולכן האדם הוא רק גורם עקיף ואין לאדם אחריות על התוצאות (מדין גרמא בניזקין פטור). מתוך סוגיה זאת רואים, שאם אין לנחש רצון משלו אלא כך הוא טבעו, הרי האחריות היא על האדם, למרות שמה שגורם לנזק זה לא כוחו הממשי של האדם אלא הארס שמחלחל בדם כתוצאה מכוחו של האדם. מתוך שתי סוגיות אלו אנו רואים, שכאשר האדם משתמש בכח טבעי (אש או ארס נחש) ועושה בהם פעולה, הרי הפעולה נחשבת כוחו הישיר של האדם, וממילא לענייננו, כאשר אדם משתמש בקרן לייזר (במיוחד לאור כך שכל הזמן יש שיתוף בין כח האדם לכח הלייזר) זה נחשב כוחו של האדם.⁵

4 לגבי הצורך בכוונה, נראה בפשטות. שאין כאן בעיה. מפני שיש כאן את כוונת המוהל. המשתמש בלייזר כל זמן המילה, ואין כל כוונה אחרת. שתתור את כוונתו.

5 אולם, יכול השואל לשאול לגבי מסקנתנו. הרי הדיון בסוגיה שם הוא לגבי חיובו של גורם באחריות. אולם לגבי הצורך במעשה. אולי לא יחשב השיתוף בין הכוחות ככוחו של האדם? ההשוואה בין מקרה של חיוב לבין מקרה של צורך במעשה. נעשתה כבר (ע"י ראשוניס ואחרונים) לגבי המקרה של אדם. שהפיל סכין. והסכין שחטה. הרב לוי יצחק הלפרין בספרו "מעשה גרמא בהלכה" (פרק ג') מאריך שם בנידון דידן וכותב. שאם יש סברא לחלק, זה רק בגלל שאין את שם העושה על הפעולה כל זמן הפעולה. יעויין שם. במקרה של לייזר כל זמן הפעולה יש את שם העושה על הפעולה. דהיינו. שהמוהל חותך בעזרת הלייזר ולא הלייזר חותך לבדו את הערלה. ולכן תחשב הפעולה כפעולתו של העושה. דהיינו המוהל.

ניתן כמו כן לומר, שכל מה שאומר היאמרי יושרי הוא שצריך שיהיה גם השתתפות של כח האדם, ולכן סם שפועל ממילא לא יהיה טוב, אבל כל כח שמונחה ע"י האדם יהיה גם כן טוב, גם אם אין זה כוחו של האדם באופן ישיר.

3. נהגו ישראל למול בסכין

השו"ע בהלכות מילה (י"ד ס"י רסד ט"ב) פוסק:

בכל מלין ואפילו בצור ובזכוכית ובכל דבר הכורת...ומצוה מן המובחר למול בברזל בין בסכין בין במספריים, ונהגו למול בסכין.

להלכה הובא, שיש מנהג למול בסכין, ומצוה מן המובחר בברזל. אם-כן, כיצד נשנה אנחנו את המנהג, שנפסק להלכה, ונאמר שמותר למול בלייזר? על שאלת תוקפו של מנהג נשתברו הרבה קולמוסים, וסוגיה זו אינה פשוטה כלל, ואין כאן המקום להאריך בה.

מקורו של מנהג זה לא ברור (שהרי בתני"ך מופיע צור). נראה לומר, שמקורו במשנה שכותבת: "ועוד אמר ר"א כורתים עצים לעשות פחמין לעשות ברזל" (שבת פ"ט מ"א), ויש מביאים דווקא את המקור מיהושע שכותב "עשה לך חרבות צורים", ששם תרגם תרגום יונתן "אזמלין חריפין", שממנו משמע שחרבות צורים הם חרבות (ברזל) חדות.

מצאתי שהובאו מספר טעמים ביחס למצוה מן המובחר בברזל. ב'לבושי' (ס"י רסד ט"ב) מובא הטעם: "שהוא חריף ביותר ואינו מכאיב כל-כך". ה'פרישה' על ההלכה שלנו, כותב, ששמע טעם לדבר במדרש, שכך הובטח לברזל ביום שנבקע הכובע של גולית לפני דוד.⁶

אולם עדיין קיימת השאלה, לאור העובדה, שבלייזר יש את הצד הבריאותי, האם אין זאת סיבה מספקת לשנות מנהג ישראל "למול בסכין"?

בעקבות דברי ה'לבושי', נראה לעניות דעתי, שהמנהג הוא למול בכלי החותך בצורה הטובה ביותר. עד ימינו היה זה הסכין, שהרי אפילו היום עדיין רוב הניתוחים הרפואיים נעשים בסכין. בתקופת התני"ך היה זה הצור, ומתקופת השי"ס, דרך תקופת הרמב"ם ועד ימינו נהגו בסכין. לפי זה לא תהיה בעיה בימינו לעבור לשיטת הלייזר. אולם, כמובן, שאין בכוחי, אני הקטן, לבוא ולשנות מנהג, וכל הרוצה לקום ולעשות מעשה, בודאי שצריך לעשות שאלת חכם בנידון.

אולם, יש להוסיף, כי אנשים שלא נימולו עד היום מסיבות של פיקוח נפש, כגון במקרה של בעיות קרישת דם, והיום תודות ללייזר ניתן למול אותם, בודאי שיכולים למולם בלייזר, ואין המנהג של סכין יכול לעקור חיוב דאורייתא של מילה?⁷

ניתן אולי לומר עוד, שבמקרים אלו, בימינו, כיון שנסתלקה סיבת פקוח הנפש, יהיו חייבים לבצע ברית מילה (ע"י לייזר).

6. ועיין עוד בשו"ת 'חמדת צבי', לר' משה דב וולנר, ח"ד סימן מ"ז, שהאריך בה. וכתב ביחס לדברי הפרישה, שחיפש ולא מצא מדרש זה.

7. מובא ב'חמדת יצחק' ח"ח סימן פ"ט, בשם הרב הורביץ.

ג. דם הברית

כפי שהסברנו בהתחלה, כל היתרון של ברית מילה בעזרת לייזר הוא, בכך שאין דימום בברית, וע"י כך נמנעים סיבוכים. יש לברר, האם צריך שיהיה דם בברית המילה או לא? אם נאמר שכן, אולי, אסור יהיה לעשות ברית באמצעות לייזר? מדרשים רבים הדנים במצוות מילה מזכירים את המושג 'דם מילה'⁸ ואולי היה מקום לומר שיש מצוה של דם מילה ממדרשים אלו. אולם, מתוך עיון במדרשים הנ"ל. מסתבר לומר שהמשמעות של הדם בהם היא סמלית ולא הלכתית, והיא באה לסמל את ההקרבה שיש בברית המילה, לכן בפשטות נראה שאין להביא ממדרשים אלו ראיה לצורך ב'דם' בברית המילה.

במסכת שבת (מ"ג), מובא סיפור על ר' נתן, שבאה לפניו אשה אחרי ששני בניה מתו מחמת מילה, והביאה איתה את תינוקה השלישי. מסופר שר' נתן הסתכל בו, וראה שהוא ירוק, הציץ בו ולא ראה בו דם הברית, ולכן אמר לאמו לדחות את הברית עד שיפול בו דמו, ואז למול אותו, וכך עשו והוא חי. ואמר רש"י שם (ד"ה כרכי הים):

...ולא היה בו דם ברית, תרתי לגריעותא: חדא דאי מהיל ליה לא נפק מיניה דמא, והטפת דם ברית מצוה, כדכתיב "גם את בדם בריתך" (זכריה ט), ועוד דמסוכן הוא ומשום חולשא שלא נוצר בו עדין דם.

בזו הלשון כותב גם הר"ן על אתר.

מדבריהם משמע בפרוש, שיש מצוה של דם ברית, וצריך שיהיה דימום בברית המילה.

להלכה, כל אחרוני דורינו, שהתייחסו לנושא, פסקו, שצריך שיהיה דם בברית המילה⁹. אולם מתוך דבריהם משמע, שאם לא היה דימום בברית, למרות

8. בפרשת בא, על הפסוק "והיה לכם למשמרת" (שמות ל"ב, ו'). אומר המדרש (מכילתא פרשה ה'): "נתן להם הקב"ה שתי מצוות. דם הפסח ודם מילה. שיתעסקו בס. כדי שיגאלו. שנאמר "ואעבור עליך ואראך מתבוטסת בדמיך וגו'". ואומר: "גם את בדם בריתך שילחתי אסיריך...". וכן בעוד מדרשים רבים כגון: שמות רבה פרשה ז ופרשה ט, שיר השירים רבה פרשה ז ופרשה ה', ועיין במיוחד באוצר המדרשים (אייזנשטיין) עמוד קמ"ו ד"ה "ימינך ה' נאדרי".

9. לעניות דעתי הלכה זו של 'דם הברית'. שנפסקה להלכה. קשה מאד. משתי סיבות: (א) הלכה זו מבוטסת כמעט אך ורק על הרש"י שהובא לעיל (ועל הר"ן שכנראה העתיק דבריו, שאר ההוכחות הם מהמדרשים שאליהם התייחסתי לעיל וכן בהערה 8). רש"י זה הוא תמוה, כיון שמפשט הגמ' שם משמע. שהסיבה שדחו את הברית עד שיפול בו דמו היתה מטעמי בריאות. וללא קשר למצות 'דם הברית'. כמו כן מצאתי מדרש מפורש שאומר זאת ח"ל: "א"ר נתן מעשה שבאתי...נסתכלתי בו ולא מצאתי בו דם ברית. אמרו לי מה אנו מוליך אותו? אמרתי להם המתינו והניחו אותו עד שיפול לו דם ברית זתנינו תמו הקטן החולה אין מוליך אותו עד שיבריא..." (שיר השירים רבה פרשה ז).

(ב) הגמ' במסכת שבת (סוף פרק ר"א דמילה, דף קל"ז ע"ב) מביאה את נוסחי הברכות של ברית המילה. הן של יהודי והן של גר ושל עבד (נוסחאות אלו אכן נפסקו להלכה). מתוך הגמ' לומדים שכאשר מליט יהודי מברכים שלוש ברכות: אחת מברך המל, השניה מברך אבי הבן והשלישית מברך ה"מברך" (שהוא כנראה אדם אחר שמתכבד לברך את הברכה). אולם כאשר מליט גר או עבד מברכים רק שתי ברכות: אחת מברך המל ואת השניה מברך ה"מברך". כאשר משווים בין הברכות מתברר שברכות המל זהות (פחות או יותר. מכיון שיש הבדל האם לומר "על המילה" או "למול", אולם הבדל זה אינו נוגע לעניינינו). אולם שאר הברכות שונות באופן משמעותי (לעניינינו): אצל יהודי מברך האב "...להכניסו בבריתו של אברהם אבינו" וה"מברך" מברך: "אשר קידש יידי מבטן וחוק בשארו שם. וצאצאיו חתם בברית קודש, על כן בשכר זאת, אל-חי חלקנו צוה להציל יידידות שארינו משחת, למען בריתו אשר שם בבשרינו, בא"י כורת הברית". לעומת זאת אצל גר (ובאופן דומה אצל עבד) מברך ה"מברך": "...אקב"ו למול את הגרים ולהסיף מהם דם ברית. שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמיים וארץ לא שמתי, בא"י כורת הברית". (שאלת השאלה מדוע לא

שלכתחילה צריך לדאוג שיהיה דם, הרי הברית כשרה, אלא שביטל מצוות עשה של דם הברית. כמו כן, פסקו, שכמות הדם שצריך בברית היא **כל שהוא** או לכל היותר **טיפה אחת**¹⁰ ויעויין באריכות מה שכתב הרב וולדנברג בספרו 'ציץ אליעזר' (חלק ח' סי' כט אות ג) והביא שם מקורות רבים לענינו, וכן מה שכתב הרב וייסברג בספרו 'אוצר הברית' (חלק ב), בקונטרס לענין הטפת דם ברית (עמודים שמי"א וכן שמי"ט).

בענין זה נודע לי, שגם כאשר עושים ברית מילה בלייזר, ניתן לגרום לכך, שתצא טיפת דם אחת בברית עצמה תוך כדי החיתוך בלייזר. כמו כן נודע לי, שבמקרה שבעקבותיו התעוררתי לבעיית המילה בלייזר, אכן דאגו שתצא טיפת דם בברית ולא היה שום סיכון לנימול. לאור מציאות זו, הרי ניתן שיהיה 'דם בריתי' בברית הנעשית ע"י לייזר, ובפשטות אין צורך שתהיה יותר מטיפת דם אחת. לכן, נראה לומר שמותר לעשות ברית בעזרת לייזר, ובלבד, שהמוהל ידאג לכך, שתהיה טיפת דם בברית.

סיכום

מטרת מאמר זה היתה לברר ולדון בדין מילה בלייזר. כמובן שאין מאמר זה בא לפסוק הלכה, וההכרעה מסורה לפוסקים המובהקים. אולם, לעניות דעתי, נראה **מיסוד ההלכה**, שמותר למול בלייזר ובלבד שידאג המוהל לכך, שתהיה טיפת דם בברית. אך מכיוון שנפסק להלכה שנהגו ישראל למול בסכין, נראה לומר שלכתחילה אסור, ויש לדון כל מקרה לגופו. ביחס לחולי המופיליה (בעיות קרישת דם) או בשאר מקרים שאותם לא ניתן היה למול בסכין מפני פקו"י, ובעזרת לייזר אפשר למול אותם, נראה בפשטות, שיכולים למול אותם בדרך זו, ואולי אפילו חייבים הם לעבור ברית מילה בעזרת מכשיר הלייזר.

מכירים הטפת דם הברית אצל יהודי? הר"ן על אתר (וכן ש"ר) מסביר שהסיבה שמזכירים הטפת דם ברית אצל גויים ועבדים "לפי שיש כמה גרים שמתגיירים כשהן נימולים. ועיקר מילתן הטפת דם ברית היא...". לפי פרוש זה מאד תמוה, מדוע אצל יהודי, במקרה שמצוות מילה אצלו היא הטפת דם ברית, לא מזכירים זאת בברכה, ובוודאי שלא הכניסו זאת לנוסח הקבוע של ברית מילה? לכן נראה, לעניות דעתי, שיש הבדל מהותי בין "הטפת דם הברית" אצל גר לבין "דם הברית" אצל יהודי. ברית המילה אצל גר (וכן עבד) היא היא עצם כניסתו בברית בין הקב"ה לכנסת ישראל. והטפת הדם מסמלת את כריתת הברית. "לפי שדם המילה בריתן של ישראל הוא" (מופיע בר"ן שם). לכן מזכירים את הטפת הדם בברכה (ואולי זה מה שהתכוון הר"ן באומרו "...ועיקר מילתן הטפת דם ברית..."). ברית המילה אצל ישראל, לעומת זאת, היא עניין אחר. לפי שהיהודי הוא כבר חלק מהברית עוד לפני לידתו, כמו שאומרים בברכה: "אשר קידש יידי מבטן", ומטרת הברית, לשים אותם בבשרינו. להזכיר לנו את הברית הכרותה משכבר בין הקב"ה לכנסת ישראל ("וצאצאיו חתם באות ברית קודש") ולכן עיקר הברית הוא בהסרת הערלה ולא דווקא עצם הטפת הדם. ולכן לא מזכירים את הטפת דם הברית בברכה. מתוך דברים אלו נראה לי לומר, שדם הברית הוא לא דווקא חלק מצוות מילה (אצל יהודי), ולכן אולי ניתן יהיה לומר שהוא לא יהיה לעיכובא בדין מילה בלייזר.

10. בעניין זה ראיתי שיש חולקים ומצריכים יותר מטיפת דם אחת, אך שיטה זאת קשה וצ"ע ועיין אנציקלופדיה הלכתית רפואית לרב דר' אברהם שטיינברג, ח"ג עמ' 656 והערה 271 שם.